

ІДЕОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕКОЛОГІСТСЬКОГО РУХУ

Мартиненко А.О. студентка

Сумський державний університет, м. Суми

Екологістський рух є актуальним явищем сучасної політики та громадської діяльності, рухом, котрий розвинувся протягом останніх десятиліть на теренах Східної та Західної Європи зокрема. Особливостями руху, котрі потребують дослідження, є способи його організації та діяльності. Екологістський рух є сучасним «мережевим» явищем, що складається з цілком автономних структур, які мають часто різну ідеологію і ставлять різні цілі. Загальна мета екологізму – гармонізація відносин людини та природи – розпадається на цілу низку підзавдань у рамках дій громадських природоохоронних утворень. Цими завданнями стають:

- просвіта населення;
- критика владних структур, сполучених із великим бізнесом, того «тандему», котрий грає вирішальну роль у загальній дестабілізації, порушенні рівноваги світового доквілля;
- акція «прямої дії» («радикальний» захист фауни і флори в природному середовищі, природозгідних умов існування людей в містах);
- створення «альтернативних моделей суспільства» (комун, екопоселень);
- політична діяльність, що включає збройний спротив «владі корпорацій» (найпромовистіший приклад – «республіка антиглобалістів» у штаті Чіапас (Chiapas), Мексика);
- участь у прийнятті політичних рішень і вплив на здійснення політики на міждержавному рівні (на рівні парламентів окремих держав, в рамках структур ООН та інших міжнародних організацій).[2].

Усі ці завдання покликані змінити глобальний шлях людства, перевести на нові рейки ставлення земель до власного середовища, змінити світ шляхом зміни свідомості людей. Наголос на світоглядні зміни властивий усім діячам екологістського руху, і закономірно постає необхідність формування чіткої ідеології. Адже від зміни глобального ставлення до навколишнього середовища залежатиме подальше здійснення політики і сама життєдіяльність сучасних суспільств.

Питання охорони природи переплітається із соціальними питаннями. Неможливо «лікувати» навколишнє середовище, не «вилікувавши» свідомість більшості людей. І Україна стоїть зараз лише на початковому етапі такого «лікування» – якщо воно взагалі, в принципі можливе на теренах нашої держави.

Чи можна вважати екологістський рух ознакою «модернізації» суспільства? Оскільки він притаманний нині як країнам «золотого мільярду», так і пострадянським країнам та країнам «Третього світу», навряд чи прагнення до збереження природи є ознакою «модернізованості» суспільства. Скоріше, якщо розуміти під «модернізацією» становлення демократичної влади західного зразка та індустріального суспільства, екологізм може бути і є супротивником «модернізації». Причина цьому в тому, що такі його течії, як глибинна екологія та радикальна природоохорона на базі глибинної екології, поєднують у собі прагнення жити в сучасному суспільстві та повернутися до т.зв. «первісних» цінностей. [1].

Якщо зупинитися на специфіці самоорганізації екологізму в Україні, то слід передовсім прослідкувати його витоки та розвиток у 90-2000-х рр. «Постчорнобильський екологічний рух в Україні формувався здебільшого в складі двох фундаментальних течій - течії, що акцентувала увагу на порушенні екологічних прав людини, що є прямим слідством Чорнобильської катастрофи та іншої, пронаукової течії. Друга течія формується переважно з науковців - ботаніків і зоологів - і скерована в бік збереження біологічного і ландшафтного різноманіття. Головними напрямками роботи другої течії стають формування мережі природно-заповідних об'єктів, створення національної Червоної книги, природоохоронне законодавство та практична участь України в природоохоронних конвенціях.

Певна хвиля боротьби за збереження історичного та природного обличчя столиці виникла в 90-х роках, проте масового характеру не набула. Суттєвими поразками "хвилі" стали реконструкція Майдану Незалежності у 2001 р. і прийняття нового Генплану Києва (2002), що руйнує більшість закладених в попередньому Генплані прогресивних екологічних рис. Орієнтирами нової містобудівної політики стають гасла "ближче до центру!", "вище!", "швидше!" і як наслідок - "більше прибутку!". При цьому страждають всі території центру міста - парки, сквери, історичні зони (будинки, двори, квартали!), дитячі і спортивні майданчики.

Окремим прецедентом став сплеск боротьби за збереження зелених зон серед киян у 2003-2007 роках, як реакція населення на будівельний бум, що охопив будівництвом більшу частину зон відпочинку і інших зелених куточків міста. Багато в чому цей рух скерований не проти розрізненого і мозаїчного безпосереднього агресора, яким є численні інвестори і будівельні компанії, які власне

здійснюють фізичне будівництво, а проти міської ради та міського голови, що приймають відповідні рішення та видають дозволи на забудови. За неофіційними даними, саме на початку десятиліття в цю справу полилися мільйонні інвестиції - вагоме підґрунтя для нехтування будь-якими законами».[3].

Цікавим «анархістським» експериментом у протидії варварській забудові став розвиток руху «Збережи старий Київ». З огляду на його сутнісні ознаки – безлідерність, самоорганізація, відсутність ієрархічної структури – можна робити попередні висновки, що такий досвід самоорганізації супротивників ущільнювальної забудови став вдалим на певному відрізку часу (2007-2008 рр.) експериментом зі створення пристосованого до українських умов екологістського протестного руху.

В Україні з кожним роком починають з'являтися різноманітні рухи «дружин охорони природи», і це втілює надію збереження навколишнього середовища.

Варто навести приклади екологістського руху в Україні, за різними напрямками:

- 1) Операція «Первоцвіт» (діє в Закарпатті та Криму) – боротьба з винищення первоцвітів.
- 2) Операція «Війна за ліс» (Тернопільська область, Волинська, Рівненська, Харківська область, західні та центральні регіони України) – догляд стану лісового сектору, щодо сфери і розповсюдження незаконних рубок у країні.
- 3) Створення нових природо-заповідних об'єктів (Миколаїв, Харків, Миколаїв, Херсон, Черкаси)
- 4) Боротьба з хабарництвом, щодо використання природо-охоронних зон (Херсон, Севастополь, Київ, Чернівці)
- 5) Проведення моніторингових досліджень поверхневих вод України
- 6) Програма охорони чорних лелек (Галичина)

Що стосується Сумської області, то тут діє декілька організацій, які стали прибічниками екологістського руху, а саме: "Зелена Сумщина", "Зелений світ", "Екологічна фундація "Поступ - НООСФЕРА".[1]

Природа України – це спроба створити унікальний інтернет-ресурс, який би став епіцентром інформаційного середовища у сфері охорони природи та екології; виконував би роль головного новинарного та енциклопедичного джерела для всіх, хто небайдужий до своєї рідної української природи та землі; об'єднав би усіх зацікавлених та задіяних у сфері охорони довкілля у своєрідну соціальну мережу та став би осередком проведення всеукраїнських кампаній на захист природи

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Інтернет: <http://www.ecoport.org.ua/ekostatti/?pid=11395>
2. Жабка С., Андрієвський В. Історія руху за охорону природи м. Києва у 2003-2007 роках: версія 1.1.
3. <http://pryroda.in.ua/blog/lekciya-pro-istoriyu-ekologistskix-ruxiv-xx-storichchya/>